14. štev. V Ljubljani, sobota 16. aprila 1921. Leto II.

Izhaja tedensko.
Poštnina plačana v gotovini.
Uredništvo: Narodni dom, Tajništvo Narodno-socijalistične stranke. Telef. št. 77.
Inserati po dogovoru.

NOVA PRAVDA

Posamezna številka stane K 1·50.
Upravništvo: Ljubljana, Gradišče 7, levo. Telefon št. 77.
Naročnina: Mesečno 6 kron.
Glasilo NSS v Jugoslaviji.

Jugoslavija.

Ljubljana, 14. aprila 1921.

(„Obznana". — Vladna večina. — Demokrati imajo denar.)

Naša notranja politika je bila pretečeni teden bogata dogodkov.

Centralna vlada je izdala lansko leto takozvano „Obznano". Je to neka ministrska naredba, glasom katere je vladi mogoče, da nastopi proti resničnim in dozdevnim prevratnim elementom. Vlada je sicer rekla, da je „Obznana" namenjena samo proti komunistom, mogoče je bilo to v začetku res. Toda vlada je imela dovolj drugih zakonov na podlagi katerih bi ona mogla zatreti vsako nevarno protidržavno gibanje. Izjemni zakoni so pa jako nevarna stvar, zgodi se lahko da se uporabljajo sčasom proti vsakemu. Z izjemnimi zakoni vladajo navadno vlade ozir. osebe, ki hočejo tiščati cele narode k tlom. Kaj so izjemni zakoni smo videli v vojni. In ako se obnese en izjemni zakon, jih bode sledilo potem še več in sčasoma se bode vladalo še samo z izjemnimi zakoni. Da bi potem ljudstvo sploh ne prišlo več do besede in pravice je gotovo. Nastopila bi gola sila, ki bi rodila proti silo in navsezadnje najlepšo revolucijo. Z izjemnimi zakoni in silo je vladala svoj čas caristična Rusija in danes vidimo, kam je tako vladanje Rusijo pripeljalo. Ako bi ne bili proti nasilju in izjemnimi zakoni še iz mnogih jako tehtnih vzrokov, bi bil že ruski slučaj dovoljno svarilo.

Obznana je komuniste seveda navidezno hudo udarila. In komunisti so vložili proti „Obznani" vprašanje na vlado. Na to vprašanje je vlada odgovorila. V imenu vlade je odgovoril komunistom ministr notranjih zadev Milorad Draškovič. V svojem govoru jeDraškovič utemeljil, oz. je hotel utemeljiti upeljavo „Obznane".

Svoj čas namreč ko je ministrski svet sklenil izjemni zakon, ni pozabil povedati celemu svetu, da ga je k temu koraku prisililo nevarno rovarenje komunistov. Vlada je razglašala po listih, da ima v rokah strašne dokaze, kaj da so hoteli komunisti vse početi. Umevno je bilo torej, da je vse napeto pričakovalo, kaj vse bo povedal minister Draškovič o komunističnem delovanju, da bode tako upravičil upeljavo izjemnega zakona. In Draškovič je govoril. Toda ta govor je bil tako žalosten, da smo se čudili, da ga je govoril Draškovič, o katerega zmožnosti smo imeli pač vse druge pojme. Povedal ni ničesar, kar že davno nismo vedeli. Pravzaprav je bil Draškovičev govor ne toliko blamaža za njega samega, kakor za komuniste. Draškovič je s svojim govorom razkril, da komunisti pravzaprav ničesar niso storili, so sicer mnogo kričali in lovili nezavedne ljudi, ki so jim sedali na limanice, toda drugače so naši komunisti, vsaj kolikor je povedal Draškovič, prav nedolžne stvarce. In ako imajo njih volilci količkaj soli v glavi, jih prihodnjič ne bodo več volili.

Odgovor, ki ga je dal Draškovič je bil tak, da je blamiral vlado in komuniste. Ker pa vlada še ni bila dovolj blamirana si je še hotela dati od svojih pristašev zaupnico, naj bo blamiran cel parlament. In faktično so dali demokratski poslanci, ki pač pri nobeni blamaži ne smejo manjkati in radikalci vladi zaupnico.

Tako se je delalo pretečeni teden v našem bogradskem parlamentu.

Poročali smo že, da je dobila sedanja vlada večino poslancev na svojo stran s tem, da je kupila bosanske Muslimane za 1200 milijonov kron. Toda ni sreče brez nesreče. V našem parlamentu so razun bosanskihMuslimanov še tudi Muslimani iz Macedonije in drugih krajev. Ti Muslimani so bili do sedaj v radikalnem ali demokratskem klubu. Sedaj pa so iz teh klubov izstopili, in sicer za to, ker oni niso dobili denarja kakor njihovi soverniki iz Bosne. Sedaj pa ima vlada hudiča. — Bosanske Muslimane je podkupila, da bi dobila večino, komaj je dobila večino, pa so se skujali drugi Muslimani in večina je šla zopet rakom žvižgati. In kaj sedaj? Najbrž vladi ne bo nič drugega preostalo, kakor da kupi tudi Muslimane iz Makedonije.

Tako se vlada jugoslovanska država.

Makedonski Muslimani grozijo, da pojdejo v opozicijo in sicer, da bodo stopili v Protičev klub. Toda demokratski listi pravijo, da se jim tega ni treba bati, ker Protič je en velik revež, on nima „pare", demokrati pa imajo denar in Muslimani bodo že tako pametni, da se bodo držali onih, ki imajo banke in verižnike. Drugod pa pravijo, da v Jugoslaviji ni kapitalizma, da je vse tako „demokratično".

Upanje v našo boljšo bodočnost.

Naš poročevalec je nam zadnjič poročal, da je izbruhnila kriza tudi v radikalnem klubu. Sedaj pišejo o tej krizi že vsi listi. Najznamenitejši vodja radikalne stranke Stojan Protič je izstopil iz radikalnega kluba in bode osnoval nov političen klub. S Stojanom Protičem je izstopilo iz radikalnega kluba še več poslancev. Stojan Protič se ne strinja s politiko, ki jo zasleduje Pašič, ki se je zvezal z demokrati.

Z izstopom Stojana Protiča iz radikalnega kluba se začenja nova doba jugoslovanske politike. Nezdravo razmerje, ki je vladalo že v starem Narodnem predstavništvu in ki se je pozneje preneslo tudi na sedanjo Konstituanto je privedlo našo državo naravnost na rob propada. Vladalo in politiziralo se je v tja en dan, kakor so pač kazali posamezni politično strankarski interesi. Medtem, ko se bojujejo v drugih državah politične stranke za načela, so se bojevale naše stranke za ministrske stolčke in osebne koristi. Bolj ogabnega boja še gotovo niso imeli v nobeni državi. Kje bi bilo to mogoče, da pomeni ena oseba ali stranka državo. To je bilo mogoče samo pri nas. Toda vsake bolezni mora biti enkrat konec, ali bolnik umre ali pa ozdravi. In zdi se nam, da smo stopili na pot, ki pelje k ozdravljenju.

Razmere so se začele čistiti. Kako hitro pa se bode začelo lečenje, bodo odleteli vsi oni, ki so do sedaj pod krinko državotvornosti izžemali in izsesavali našo državo.

Občni zbor reške Jugoslovanske stranke se bode vršil v nedeljo 17. t.m. ob 3. uri popoldne v Zagrebu v mali dvorani restavracije „Kolo".

Svetovni pregled.

Ljubljana, 14. aprila 1921.

Bivši avstrijski cesar Karl se je moral vrniti v Švico. Moral je zapustiti svojo „ljubljeno" ogrsko deželo, težko je bilo slovo, tako za njega, kakor za gotove ljudi. Vendar je to Korlovo potovanje jako poučno za nas. Danes precej dobro vemo kako je mišljenje posameznih slojev v Avstriji in na Ogrskem. V Avstriji so proti Karlu prezpogojno le socialisti. Vsenemci so nasprotni cesarju le kot Habsburgovcu, oni se bojijo, da bi ne mešal štrene vsekupnemu nemškemu ujedinjenju, ki se more po mnenju Vsenemcev zgoditi le po Hohenzollerjih. Visoka aristokracija in krščanski socialci pa bi pozdravili Korlna nedvomno prav navdušeno, samo ko bi ne bile prilike tako neugodne. Nekateri dunajski in budimpeštanski listi so prišli čisto v ekstazo in so pisali članke kakor v časih monarhije. Na Ogrskem je prišlo iz starih monarhističnih shramb cele vrste grofov in gotovi listi so imeli zopet enkrat priliko naštevati blesteča imena raznih grofov in knezov. Ti aristokrati so porabili prvo priliko, da so prilezli na solnce in se solnčili v cesarski milosti, če tudi le mimogrede. In kako lepo parade so si napravili. Cesar je stal pri odhodu na balkonu v uniformi feldmaršala, okoli njega grofi, spodaj na cesti zopet grofi in neizogibna šolska mladež s cvetjem. Vojaška parada, gneralmarš, paradešrit, cesar se milostno priklanja na vse strani, seveda se smehlja, vrata se odpro, avtomobili se odpeljajo. Sledi slovo na kolodvoru, grof Erdödy poljubi cesarju roko, drugi grofi se jokajo, solze tečejo v potokih, cesar pokliče krščanskosocialnega poslanca Lindauerja in mu pove, da se bo gotovo vrnil. Vlak se začne pomikati, robci vihrajo, vlak zopet obstoji, ker so prišli nujni telegrami, grofi se objemajo, dame se brišejo ali ni to lep in ganljiv tamtam. Le ljudstvo je stalo ob strani in gledalo, njegovi poslanci pa so povedali v ogrskem parlamentu, da za Korlna ne marajo. Interesantno je tudi, da je nastala v visokih krogih tako na Ogrskem kakor v Avstriji cela revolucija. Visoki dostojevniki, ministri odstopajo in polagajo mesta, ker se s Korlnom ni dovolj „fino" postopalo. Zadnjič smo povedali naše mnenje glede entente, danes pa lahko rečemo, da so tako na Ogrskem kakor tudi v Avstriji visoki gospodje vsi za Karla in to da mnogo misliti.

Bivša nemška cesarica umrla.

11. t. m. ob 17. uri je umrla v Dornu na Holandskem bivša nemška cesarica Viktorija Avgusta. Meščanski listi vseh strank so posvečili umrli cesarici simpatične posmrtnice. Umrlo cesarico bodo pokopali v Potsdamu (Berlinu). Pogreba se bodo udeležili samo člani cesarske rodbine.

Čehoslovaška.

Ljudsko štetje na Češkem, Moravskem in v Šleziji. — Zmanjšanje prebivalstva.

Praga, 14. aprila 1921.

Po dosedaj znanih podatkih se je naštelo na Češkem po ljudskem štetju z dne 15. februarja 1921 6,663.331 prebivalcev. V primeri z ljudskim štetjem 1910 je prebivalstvo nazadovalo za 119.002 glav, to je za 1.75 %. Po celi Češki se je naštelo 869.340, (42 tisoč 150 hiš več kakor leta 1910) od teh je 20.892 neporabljenih. V navedenih hišah stanuje 1,599.960 strank.

Na Češkem, Moravskem in v Šleziji z na novo priklopljenimi kraji se je naštelo po dosedaj znanih podadkih 9,994.369 prebivalcev (77.120 glav, to je 0.76 % manj kakor leta 1910.) Hiš je 1,342.892, v katerih stanuje 2,352 tisoč 521 strank, 31.010 hiš pa je neporabljenih.

Protikomunistična akcija na Češkem.

Praga, 14. aprila 1921.

Vse komunistične organizacije na severnem Češkem so razpuščene. Vlada je zaplenila komunistom vso korespondenco in ves denar. Nošnjo komunističnih znakov je politična uprava prepovedala.

Grško - turška vojna.

Pariški mir je hotel Turke kolikor toliko uničiti. Grška je dobila po mirovni konferenci velike dele nekdanjega turškega cesarstva in to vse po zaslugi in premišljeni politiki voditelja države Venizelosa, Grška je dobila skoraj vse, ne da bi se udeležila svetovne vojne.

Med svetovno vojno je igrala s prva Grška čudno ulogo. Znano je, da vkljub temu, da je bila zvezana s Srbijo, Srbiji ni prišla na pomoč, temveč jo je v najtežjih urah zapustila. Ne samo, da je prelomila zvezo s Srbijo, tudi proti antanti je igrala čudno ulogo. Bila je antanti bolj sovražna kakor prijazna. Tej grški politiki je bil vzrok največ grški kralj, ki je bil svak bivšega nemškega cesarja. Toda antanta je pritisnila tekom vojne na Grško tako, da je moral kralj odstopiti in zapustiti deželo. Z odhodom kralja je dobil vso moč na Grškem premeteni Venizelos. Venizelos je znal voditi grško politiko tako, da je dobila Grčija ob sklepanju svetovnega miru več kakor druge države, ki so se vojne udeležile.

Ljudstvo pa s politiko Venizelosa ni bilo popolnoma zadovoljno, in to iz raznih vzrokov in Venizelos je padel pri grškemu ljudstvu v nemilost. Ljudstvo si je zaželelo izgnanega kralja nazaj, in ljudsko glasovanje, ki se je vršilo o kraljevem povratku je določilo z ogromno večino glasov, da mora priti kralj nazaj. In kralj se je vrnil na Grško in je zasedel zopet prestol. Venizelos pa je zapustil nehvaležno domovino, kateri je toliko koristil. Antanta pa z voljo ljudstva ni bila zadovoljna, ter je za kazen odtegnila Grški svojo dobrotno roko. Ne samo to. Antanta je hotela Grško tudi kaznovati. Naenkrat je prišlo antanti na misel, da je storila Turški na mirovni konferenci krivico ter je rekla, da se mora ta krivica popraviti. To krivico pa je hotela antanta popraviti na račun Grške. V to svrho je sklicala antanta konferenco v London, kjer pa je ob enem hotela razpravljati tudi o odškodnini, ki jo ima Nemčija plačati.

V Londonu je hotela antanta najprej popraviti Turkom storjeno krivico, potem pa lasati Nemce. Toda turško in grško vprašanje se je zavleklo in Nemci so prišli prej na vrsto, da je bila turško - grška zadeva rešena. Kakor je znano se Nemci antanti niso hoteli ukloniti in s tem je nastal popolnoma nov položaj. Antanta je bila naenkrat popolnoma zaposlena z novo nastalim nemškim vprašanjem, zraven pa je še nastalo na Angleškem opasno socijalno gibanje. Tako je imela antanta v Evropi in doma polne roke dela in pogovori o popravljanju Turkom zadane krivice ter kaznovanje Grške so polagoma zaspali.

Grki so videli, da jim preti nevarnost, da jim hoče odvzeti antanta že dodeljeno ozemlje, v strahu pa je bil tudi kralj, ki se je ravnokar povrnil. Kajti za kralja stvar ni bila malenkostna. Kaj bo reklo ljudstvo, ki ga je poklicalo nazaj, ako z njegovim prihodom zgubi precej zemlje.

In tako se je zgodilo, da je Grška hitro mobilizirala in si je hotela ozemlje, katero bi njej antanta v prid Turkom odvzela, zagotoviti. Turki pa tudi seveda niso bili leni, kajti tudi oni so hoteli, ozemlje, katero bi jim antanta itak dovolila zasesti. Tako se je začela vojna med Grčijo in Turško. Potek vojne je za Grke jako slab. Dosedaj so bili Grki vedno tepeni in so doživeli nekaj hudih porazov.

Stvar ima pa še popolnoma drugo ozadje, ki je veliko večjega pomena kakor pa trenutno vojska med Gr-

ško in Turčijo. Proti temu ozadju je Grška pravi pritlikavec.

Že enkrat smo omenili, da obstoji med Turčijo in Rusijo zveza, ki ima namen, da reši enkrat za vselej vprašanje Črnega morja, Carigrada in morskih ožin Marmarskega morja.

Sicer loči boljševike in turške nacijonaliste veljkanski prepad v svetovnem naziranju in zemljepisni pogoji so vse prej kakor ugodni skupnemu delu; toda ta dva različna svetova združuje sovraštvo proti angleškemu svetovnemu gospodstvu. In Turki mislijo, da bode svetovna kriza trajala tako dolgo, da bodo osnovali veliko in mogočno Turčijo, in boljševiki mislijo, da jim bode kriza svetovne vojne pripomogla do svetovne revolucije. Tako dobiva turško - grška vojna popolnoma drug pomen, kakor so ga imele druge vojne.

Slovenija.

Maribor, 12. aprila 1921.

Žalibog, da hodi slovenska žurnalistika po potih, katera so vse prej kakor dostojna. Višek žurnalistične zmede pa predstavlja nedvomno mariborsko časopisje vseh strank. Ravno ob meji, na ograženi točki bi moralo stati naše časopisje na gotovi moralni stopnji, ker ravno tam je najbolj potrebna naša moralna sila. Kar pa uganjajo slovenski časopisi v Mariboru presega vse meje dostojnosti. Psovke, zbadanja, smešenja, osebni napadi je vse kar nudijo ti listi. Po vzoru slovenskih listov piše tudi v nemškem -jeziku pisani socialdemokratični list „Volksstimme". Le kjer je moralično polje tako zarašeno z osatom more neopaženo uspevati in zastrupljati javno mnenje list kakor je „Volksstimme".

Delo socialdemokracije oziroma njih voditeljev ne obstoja v ničesar drugim kakor da hujskajo nerazsodne mase tako dolgo, da si nabašejo voditelji svoje žepe. Zadnji neovrgljivi dokaz temu je Tone Kristan. Kako je rohnel ta sodrug na shodih, kako je pihal delavcem na srce, za njih hrbtom pa je zbiral miljone in ko jih je imel kakih 20 je rekel zbogom proletarci. Tako razumevajo socialdemokrati delo za delavce. In list „Volksstimme" je popolnoma vreden svojega denarnega očeta Kristana. Kaj je njemu za delavce, njemu se gre za to, da voditelji živijo, pa še za nekaj, tem nemškim socialdemokratom gre tudi za to, da škodujejo našemu slovenskemu delavcu. Tej nemški gosposki duši ni povolji, da je v naši državi samo ravnopravna, nemška pest hoče gospodovati, to pa je potem vse jedno ali v krinki internacionalizma ali pa v direktni pozi nemškega junaka. Nemški šovinizem jim zapira tudi oči, da pozabljajo socialistično teorijo, ravno ono najnovejšega nemškega izvora, ter uporabljajo samo prakso brezpogojne demagogije z dobro premišljenim smotrom, ker jim ta ob enem izvrstno služi za nemško propagando in protidržavno gonjo. Medtem ko je internacionalne sodruge slovenskega pokoljenja le še malo sram očitega zasramovanja vsega kar je slovenskega, so prepustili to delo nemškim sovinistom, ki so pribežali v internacionalo, kjer so dobili na večno sramoto „jugoslovanske" socialdemokracije gostoljubno streho. O kakem socializmu pri teh ljudeh ni govora, to so Nemci in nemčurji čistega kova.

Mariborski fašizem.

Priznati moram, da sem nekoliko premišljal, predno sem nadel tem vrsticam naslov, ki nas spominja na italijanske „zveze bojevnikov", ki so od prevrata sem pravo strašilo ital. socijalistov, komunistov, anarhistov in ne nazadnji nasilni napadalci in zasledovalci jugoslovanskega življa v anektiranih pokrajinah.

Italijanski fašizem razumemo. Porodil se je v odporu proti dvigajočemu se komunističnemu gibanju in dobil nalogo zabraniti v Italiji socijalno revolucijo, pred katero se je meščanska vlada tresla. Priznati moramo tudi, da se je fašistom v veliki meri posrečilo, seveda s sredstvi, ki jih mora vsak razsoden in pravičen človek smatrati za zločin. Zgrešena pa je njih taktika napram Jugoslovanom po številu 500.000, ki se gotovo ne morejo smatrati za nevaren element 40-milijonski državi, kakor je Italija. Vodje fašistov to prav dobro vedo, kljub temu se boj nadaljuje, boj, ki bo poglabljal le sovraštvo, zvečal njih odpor in jih direktno k odporu organiziral.

Nekaj pa je, kar lahko zahteva nešovinističen ital. narodnjak, namreč, da priznajo državo in da ne žalijo in sramotijo ital. naroda kot takega. To je ona točka, ki jo moram povdarjati tudi pri nas iz stališča do onih Nemcev, ki so prišli pod Jugoslavijo. Nemci sami morajo priznati, da se njim kot jugoslovanskim državljanom ne godi krivica, da vživajo v primeru z našimi brati v anektiranih pokrajinah in v Korotanu direktno velike ugodnosti (nemške šole itd.). Zato mislim, sme in mora jugoslovanski narodnjak od njih zahtevati to, kar sem že preje omenil. Da pa temu ni tako, nam priča razmere v Mariboru, morda tudi v Celju. Nemško - nacijonalni športni klubi a la Rapid in Celjski atletiki so direktno ognjišča nam protidržavne in protinarodne pangermanske ideje. Dohajanje raznih graških klubov (n. pr. Grazer Sportklub) dajo povode za razne sicer tajne demonstracije proti Jugoslovanstvu in priliva olje v plamen mariborskih Nemcev - nacijonalistov.

Spominjam se, kako je moralo v lanksem letu pri tekmi „Maribor" — „Rapid" intervenirati celo vojaštvo iz bližnjih barak, da reši slovensko čast in jo brani pred nemškimi pljunki in psovkami „Windischer Hund, Krainisches Schwein itd." V tem oziru bi apelirali na naše oblasti, ki naj posvetijo malo več pozornosti tem razmeram. Enako bi svetovali J. N. P., da tudi on s svoje strani ukrene vse potrebne korake, da se bodo podobni škandali preprečili enkrat za vselej. Graškim klubom naj se izreče bojkot, saj ne reprenzentirajo najboljše športne kvalitete. Naši klubi bi ne bili v tem prav nič oškodovani.

Take razmere blatijo, sramotijo in žalijo vso našo slovensko javnost. Zato se nikakor ne čudim, ako bi ta naša slovenska javnost storila v slučaju, da se merodajni faktorji sami ne pobrigajo zato, korake z lastne inicijative. In to je kar hočem konštatirati: Fašizem se bo rodil in razvijal, ker zahtevajo to razmere. Ne fašizem v ital. smislu, ki sem ga navedel, tudi ne fašizem v smislu splitskih hipernacijonalistov, ki uničujejo lastnino in premoženje lastnih bratov iz strank. interesov, ampak v smislu zmernega in poštenega narodnjaka, ki pa ne trpi, da se blati njegova čast in njegov ponos po državljanih s petjem protidržavnih pesmi, z navdušenim hajla njem ob nedeljah in praznikih, ki ne bo dopuščal, da se pači in sramoti njegov jezik z napisnimi tablami, ki se ne bo pustil psovati z „Windischer ali Serb. Hund" in s podobnimi cvetkami, s katerimi obdarujejo zagrizeni nemški nacijonalisti še dandanes v Mariboru naše ljudi.

Eto vam mariborski fašizem.

L. Stanek.

Višek hinavščine.

Kakor znano imajo pri nas demokrati v zakupu vse. Oni edini so vlada, država, z eno besedo, oni so vse. Pa so se tudi dejansko pririnili tako daleč, da imajo res celo državo v rokah. V naši državi se dela sedaj samo to, kar demokrati hočejo. In ker pa so demokrati strašno zmožni in nadvse dobri gospodarji so spravili državno gospodarstvo naravnost na rob propada. Kako so delali z državnim denarjem, naj ponovimo samo to, da so plačali Muslimanom 1200 milijonov, da bodo ti z njimi glasovali. Da morajo biti pri takem gospodarstvu državne blagajne vedno prazne, to bo razumel pač vsak. Ker pa rabijo demokrati in radikalci za svoje pustolovščine vedno in vedno novega denarja so naložili državljanom strašne davke. In državljani so bili s temi visokimi davki nezadovoljni. Zgodilo pa se je, da so se vršile ravno v času najhujše nezadovoljnosti v Sloveniji občinske volitve. In bila je nevarnost, da odrečejo volilci, demokratom zaupanje. Posledica tega bi bila, da bi demokrati propadli pri občinskih volitvah popolnoma.

Toda kaj so se izmislile v tem težkem položaju pametne demokratske glave. Sklicali so v torek 12. t. m. shod davkoplačevalcev, da so protestirali proti vis. davkom. Protestirali so torej proti samemu sebi. To je višek hinavščine. Stranka zavozi državno gospodarstvo in zviša potem nezaslišno visoko davke in ravno tista stranka gre potem in protestira proti davkom, ki jih je sama vpeljala. In volilci gredo res na lim, to je višek politične nezrelosti našega ljudstva. — Toda vsako ljudstvo ima stranke, kakršne samo zasluži.

Demonstrirajte tedaj, kadar demonstracije pomagajo.

V torek so demonstrirali ljubljanski meščani proti visokim davkom. Zakaj niso demonstrirali na dan volitev v konstituanto, sedaj po toči pa ne pomaga nič več.

Slovensko ljudstvo, zapomni si in voli ob času volitev take zastopnike, da bo to celemu slovenskemu ljudstvu v korist.

Slovensko ljudstvo, ne veruj burzuazijskim strankam, zaupaj stranki, ki hoče resnično pomagati celokupnemu narodu.

Strah.

Socialdemokratični in del demokratičnih listov so začeli napadati prav surovo našega tov. dr. Rybara. Ker je med slovenskimi politiki, prav malo takih poštenjakov kakor je dr. Rybar, si te napade drugače ne moremo tolmačiti, kakor da imajo gospodje pred dr. Rybarem velikanski strah.

Iz naše meje. — Pozor pred socialdemokrati.

List „Volksstimme" v Mariboru (v svoji št. 27.) očita „Novi Pravdi", da je prepisala v mariborski „Straži objavljeni članek: „Pozor pred socildemokrati!"

V resnici pa je poslal eden in isti dopisnik obema listoma isti članek v obajavo, kar seveda lahko dokažemo! Kjer je imel članek namen (glej vse-

Po svetu.

Dunaj nekdaj, sedaj in v bodočnosti. V zadnjem predvojnem letu, v letu 1913, je obiskalo Dunaj 598.746 tujcev, ki so stanovali v hotelih. V drugih predvojnih letih je posetilo Dunaj letno 500.000 do 600.000 tujcev, kateri so se poslužili hotelov. Leta 1920 pa je prišlo na Dunaj samo 382.139 tujcev. Prometne težkoče, visoke železniške tarife in drugi visoki stroški, ki so spojeni z današnjim potovanjem so gotovo nekoliko vplivali, da tujci niso prihajali na Dunaj v istem številu kakor nekdaj. Od tujcev, ki so prišli leta 1920 na Dunaj je bilo 153.485 iz Avstrije, 57.345 iz Ogrske, 28.354 iz Jugoslavije, 48.632 iz Čehoslovaške, 21.702 iz Poljske, 18.048 iz Italije, 14.078 iz Nemčije, 11.150 iz Romunije, 4322 iz Bulgarije, 3794 iz Amerike, 3125 iz Švice, 2855 iz Anglije, 2781 iz Francije, 1682 iz Nizozemske, 1551 iz Rusije, 1466 iz Turčije 1319 iz Grčije, 1306 iz Ukrajine, 1242 iz Norveške, 1216 iz Albanije, 715 iz Kitajske in Japonske, 409 iz Belgije, 394 iz Švedske, 384 iz Danske, 367 iz Afrike, 343 iz Španske, 35 iz Avstralije in 20 iz Portugalske.

Poset Dunaja po tujcih pada. Je res, da so razne okolnosti, ki dandanes ovirajo potovanje, toda ako se pomisli, da je bila na Dunaju leta 1920 pravcata razprodaja vsega kar je imel Dunaj ter da je bila razprodaja radi valutnega razmerja cena in da so ljudje kar drli na Dunaj, pa je dotok tujcev kljub temu padel, moremo pač trditi da Dunaj pada. Dunajski listi se tolažijo in pripisujejo padanje dotoka tujcev edino le prometnim težkočam, toda po našem mnenju je ta tolažba prazna, ko bode Dunaj razprodal kar ima in ko pridejo nasledne države malo v red, se bodo tujci Dunaja pač izogibali še v večji meri kakor danes. Kaj naj nudi glavno mesto uboge 6 miljonske države mednarodnemu gospodarstvu, kojega predstavniki edini tvorijo stalen in denarno močni tujski promet.

1. maj v Rusiji. Na predlog propagandne sekcije je sklenila sovjetska vlada, da se mora praznovati 1. maj kot praznik po celi Rusiji. Na ta dan se bodo vršile po celi državi zborovanja, na katerih se bode govorilo o pomenu 1. maja.

Karl-ovo dnevno delo na Ogrskem. O tem kako je živel Karl tiste dneve, ko je bil na Ogrskem, pripoveduje škofov tajnik Rogacsy sledeče: Škof grof Mikes je dal Karlu na razpolago 3 sobe v škofovi palači. Karl se je udeležil vsako jutro maše v škofovi kapelici, vsako jutro je šel tudi k spovedi in k obhajilu. Ob eni se je vsedel k obedu, ki je trajal med živahnimi pogovori do pol treh popoldan. Po obedu so šli Karl, škof in drugi grofi po škofovem vrtu malo na sprehod. Večerja je bila ob osmih. Karl je bil jako svež in živahen.

Potomci Matije Gubca. V Zagrebu se vrši razprava proti hrvatskim kmetom, ki so se „spuntali" lansko jesen. So to čisto mirni ljudje.

Preds. vpraša enega: Povejte mi koliko je oddaljena ona hiša od onega mesta?

Kmet, kateremu je bilo stavljeno to vprašanje malo razmišlja in odgovori: To ne vem.

Predsednik: Zakaj?

Kmet: Jaz merim po „luftliniji".

Predsednik: Kaj vi veste kaj je „luftlinija"?

Kmet: Kako bi ne vedel, saj sem služil 5 let pri 42 ...

Predsednik: No pa povejte mi, kaj je „luftlinija"?

Kmet se malo zamisli in reče: Če vi kot predsednik ne veste kaj je ‚luftlinija', jaz vas bogami ne bom učil.

Olepšavanje indijske prestolice. Angleži delajo na vse načine, da privežejo Indijce na se in jim tako izbijejo „neumne sanje" o samostojnosti iz glave. Oni se poslužujejo pri tem orientalskega sredstva, da pridobijo najprej kneze, ko imajo enkrat kneze na svoji strani, se njim za ljudstvo ni treba več bati, ljudstvo postane potem samo od sebe lojalno. Limanica na katero nasedejo indijski knezi čisto gotovo je v prvi vrsti zunanji sijaj. In teh limanic se poslužujejo Angleži že od Gladstovih časov; na njegov nasvet se je imenovala svojčas angleška kraljica Viktorija indijska cesarica in ta naslov nosijo od tedaj naprej vsi angleški vladarji. Redi, ali kakor pravi naš jugosl. službeni jezik „ordeni", blesteče dvorne prireditve, sijajna ustoličenja visokih indijskih dostojanstvenikov, izredno lepe upravne palače, so sredstva s katerimi delujejo Angleži, da se prikupujejo Indijcem. Indijska vlada je sedaj sklenila, da zgradi velikansko palačo v Delhiju, svetem mestu Indijcev. Za zgradbo je izbran najlepši prostor. Do palače bo vodil dve milje dolgi drevored, okrašen z najlepšimi drevoredi in vodoskoki. Palača bo stala tako, da bo de mogoče gledati procesije in poklone — ki so v indijskem življenju vsakdanja prikazen — dve milji daleč pred seboj.

Indijski knezi so s tem činom angleške vlade jako zadovoljni, kako tudi ne, gledati kako se jim bodo delali pokloni, na potu dolgem dve milji, je še za indijske kneze nekaj novega,

bino!) pozvati vse narodne stranke v skupni boj zoper naše narodne občine napadajoče internacijonalne socialne demokrate, tudi ni bilo neumestno, da se je objavi v listih narodnih strank, ki gredo sicer svoja pota. — Proti skupnim narodnim sovražnikom je tudi vedno potreben skupen nastop narodnih strank. Če bi se pri nas to načelo udomačilo, se strankarski boj sploh ne bi tako grdo razpasel kakor se je, ker bi nam bila vedno živa zavest, da moramo varovati neko podlago nedotaknjeno, ki nam še more služiti kot izhodišče skupnega postopanja. — Ostala izvajanja „Volksstimmen" kažejo, da je članek zadel v živo one takozvane soc. demokrate, katerim je bil namenjen t. j. Nemcem in nemčurjem, ki skušajo delati pod krinko socialnega demokratizma staro vsenemško propagando tudi še v Jugoslaviji. Zaradi tega se je bil tudi edinole oglasil nemško pisani list, ne pa kak slovenski list.

Glas tistega nemškega „ljudstva" ki ga nikjer ni, nas sme pač drage volje imenovati „Zazibámbuliblatt" ali kakorkoli hoče. Tisti, ki se bodo zadnji smejali poginu renegatskega nemštva tudi med socijalnimi demokrati — pa bomo gotovo mi! — Dopisnik.

Po svetu.

Dolžnost naših somišljenikov je, da poročajo važne dogodke in novice, hitro in povsem resnično ‚Novi Pravdi'.

Kaj pa to pomeni?

V mariborskem „Taboru" štev. 82 z dne 13. aprila čitamo v uvodnem članku med drugim sledeče: „Rekli smo (namreč demokrati) da odklanjamo oster osebni (volilni) boj in pri tem ostanemo do konca. Zato smo z žalostjo občutili preludije od strani NSS v „Novi Pravdi" in v „Jugoslaviji". Ni se še zgodilo ničesar, toda zdi se, kakor da hočejo nekateri neimenovani gospodarji obrniti strankin voz v tir cenenih demagoških napadov. Zato svarimo pravočasno. Ne zaradi sebe, kajti mi poznamo pot, po kateri bomo hodili. Storimo pa to zaradi cilja, ki ga lahko dosežemo samo kot pošteni nacijonalci."

Ni se še zgodilo ničesar, pravi „Tabor" v eni sapi, pa vendar zopet čuti, da se je zgodilo. Kaj to pomeni? Ja, za volitve bi gospodje vendar lahko napisali kak boljši „švefel".

Odločno odklanjamo vsako „pravočasno svaritev", kajti kdor čita liste JDS in „Novo Pravdo" bode pač znal sam soditi, kje je dostojnost doma.

Od kedaj so tako dostojni?

Socijaldemokratični listi so znani po surovosti svoje pisave. Sedaj naenkrat pa piše „Naprej", da se je o priliki občinskih volitev izogibati osebnih napadov, ostudnega pisanja itd. Jej, jej, kako so postali naši socijalpatrijoti naenkrat olikani in pošteni. Kaj bo temu vzrok?

To je pač lahko uganiti. Ja, ja, ko se ima toliko masla na glavi, se pa začne pridigovati moralo. „Naprej" bo lepo tiho, zakaj? Zato, ker ima njegova stranka toliko grehov in sicer težkih, smrtnih grehov in se boji, da bi jih delavstvo ne zvedelo.

To so ta pravi tiči, ti naši socijalpatrijoti.

Bohinjska Bela. V Soteski pri Boh. Beli je pogorela v ponedeljek popoldne moderna erarična žaga z velikimi skladišči raznega lesa in vse kar je bilo v bližini žage. Skupna škoda znaša nad 10 milijonov kron. Žago je imela v najemu lesna družba „Sava". Vžgal se je tudi les nad žago, ki je gorel nekaj dni in napravil velikansko škodo. Človeških žrtev k sreči ni bilo. Največje sočutje zaslužijo delavci, ki so bili zaposleni na žagi in ki bodo izgubili najbrž zaslužek.

Sevnica. V soboto, dne 9. t. m. je bilo v gostilni Planine v Šmarju jako veselo. Pili so in peli nazadnje pa so menda tudi poskušali kdo je močnejši. Pravijo, da so gostijo priredili gospod Winkle, pasjo in priganjalno službo pa so prevzeli socialdemokrati. To je čisto v redu in po socialdemokratičnem programu, socialdemokrati, kapitalisti in Nemci spadajo skup. Če že skup držijo, naj tudi skupaj pijejo. Menda so popili sod triletne starine, ni vrag, da zagovarja socialdemokratični list „Delavec" Winkleja. 3 letna starina, pa še en cel sod. Sicer moramo našim socialdemokratom priznati, da so kmalu sčem zadovoljni, obersodrug Tone Kristan, bi zahteval več. On je „prihranil" pa tudi miljone. Škoda, da je pozabil dati, našim sodrugom miglaj kako se to napravi. Bližajo se občinske volitve in socialdemokrati so se za pripravo malo „nafajhtali", Winkle že ve, kje bo najbolj pomagalo, da ostane Slovenec hlapec, Nemec pa gospod.

Sevnica. Ko je potoval prestolon. regent Aleksander skozi Sevnico, se je med drugim oglasil tudi tovarniški delavec Kočner Anton, ter omenil, da vladajo v tukajšnji tovarni za kopita Nemci, od nekdaj že zagrizeni sovražniki Slovanov, namreč brata Winkleja, katera je treba pognati preko meje. Regent se je obrnil na spremljevalca dr. Kukovca, takratnega ministra za socijalno skrbstvo in ga vprašal, kaj je mogoče ukreniti k tej stvari. Sledji mu je odgovoril, da je to mogoče potom likvidacije. Od tistega dne se v tovarni ni nič izpremenilo. Prusi Winkleji imajo še sedaj neomejeno moč pod zaščito privrženca sekvestra Guzelja, ki odstavljajo delavce na nezakonit način brez odpovedanega roka. Navedemo slučaj odpustitve Antona Kočnerja, ki kot brusač s svojim delom ni mogel več ustreči delodajalcu, čeprav je ravno isto delo opravljal 12 let. Delavska mezda je vkljub naraščajoči draginji tako nizka, da sta tekom enega tedna bila prisiljena zapustiti delo strojni mojster Pečenko Albert in kurjač Drstvenik Andrej. Našla sta drugo službo in tam bosta zaslužila skoro še enkrat toliko kot v kopitni tovarni. Tudi drugi so že na tem, iskati si službe izven tovarne, ker nimajo upanja, da bi se jim mezda zboljšala. Ako se pomisli, da upravljajo brusači in strugarji delo v neprestanem organičnem prahu do 10 ur na dan in se v zdravstvenem oziru ni nič popravilo, hirajo delavci očividno. Samo velika beda jih sili, da vztrajajo vkljub težavnemu položaju. Opetovano smo že iskali pomoči pri mer. faktorjih, ki pa so ostali gluhi in slepi napr. našim tožbam. Nasprotno, vedno bolj zatirano se čuti delavstvo, razven par Winklejevih privržencev. „Nad mano Nemec, ob moji strani Nemec, ki vedno pazi, s kom bom spregovoril besedico, to huje boli kot bič", tako čujemo tožiti delavstvo dan za dnevom. Tukaj pokažite „državotvorni" elementi svojo ljubezen do našega trpinčenega delavstva v dejanju, tukaj se vam nudi široko polje za delo, a nikogar ni, ki bi vzel vile v roke in začel čistiti Avgijev hlev. Dejanj ni, kaj nam pomagate z vznešenimi besedami pri časi rujnega vinčka, ko se topite domoljubja: Hic Rhodus, hic salta! Do danes še ni nikomur znano, kdo je pravi lastnik tovarne. Vladni zastopnik povdarja, da se bo podjetje vkratkem nacijonaliziralo in bodo Wikleji nastavljeni kot uslužbenci, kar pa ni doslej verjetno, ker še nadalje samopašno gospodarijo. Narodni delavci imajo čut, da so posebno oni izpostavljeni raznim šikanam, ker so baš ti sprožili misel socijalizacije Sevniške kopitne tovarne in sicer takoj po prevratu. Nihče nam ne izpodbije trditve, da so igrali pri odpustitvi Kočnerjevi politični razlogi precej važno ulogo, ker smo še isti dan čuli očitke od nam nasprotnih ljudi, rajajočega srca so nam zabrusili v obraz: Vašega kandidata Kočnerja so odslovili, no kaj pa zdaj? Radovati se nad odpustom delavca, ki je 12 let delal v tej prašni tovarni, ki je žrtvoval pol zdravja, pol življenja neusmiljenemu kapitalizmu, to je nesramnost, to je zlobnost, ki kliče po maščevanju. Delavci, ne ustrašite se, tudi brutalna sila vas ne sme zlomiti; prišel bo še čas, ko bo zagospodovalo človekoljubje, resnica in pravica in da pride prej ali slej, to bodi deviza našega dela, smotrenega in neustrašenega dela!

Sevnica. Tukaj se pridno pripravljamo za občinske volitve, ki se vrše dne 6. maja t. l. Samostojnih list je postavilo pet strank po 24 odbornikov in 24 namestnikov in sicer: JDS, SLS, SKS, JSDS in Narodno - socijalistična stranka. Posebno se je morala truditi JDS, ki je pri državnozborskih volitvah dosegla tukaj najmanjše število in sicer le 33 glas., da je z veliko silo dobila potrebnih 48 podpisov na svojo listo. Zlasti so se vrgli na pristaše naše stranke, da bi jih pridobili, a se jim ni posrečilo. Kar niso mogli doseči s prigovarjanjem, so pridobili s pijačo. V gostilni pri Kovaču so dne 5. t. m. zbrali svoje poslušne privržence, seveda največ takih, ki so bili željni opojne pijače. V stadiju veselega razpoloženja so se podpisovali, ne veliko premišljujoč, da pomagajo s tem zopet nekomu do veljave, ki je najmanje zasluži. Pri sladkem vincu se kaj rado pozablja, kaj se je godilo v Sevnici med vojno in še ob in po prevratu. Kakšno je bilo občinsko gospodarstvo vsa ta grozepolna leta, nato ni nihče več pomislil. Sicer pa upamo, da se bo kmalu občinsko zastopstvo temeljito preobrazilo, v kar želimo mnogo sreče dobro mislečim strankam, ki pridejo pri volilni borbi v poštev.

Ptuj. Pristojne oblasti, kje ste? Vse vojaštvo ptujske garnizije je nastanjeno v Dominikanski vojašnici in v vojašnici v Višavi. V Višavski vojašnici se nahajata dva studenca, v Dominikanski eden. Toraj so za porabo vojaštva trije študenci. Ako pa si šel do prednedavno ob kake pol 18. na sprehod v Višavo, po Višavski poti, si se komaj ogibal procesiji vojakov, ki so v kotlih, škafih, posodah ter v svojih steklenicah vlačili vodo iz Drave. Da, iz Drave so jo nosili, kljub trem studencem v vojašnicah. Studenci so bili namreč pokvarjeni, oziroma so delno še danes. Višavska pot je koncem vojašnice vsled skakanja in plezanja vojaštva tako razdrta, da ponoči ni več varno hoditi po tej poti. Plot okoli vojašnice je razdrt na več krajih, ker si vojaki, ki lezejo po vodo, krajšajo pot, ki jih drugače vodi okoli in okoli vojašničnega prostora. Meščan, ki zapušča zaduhlo mestno zidovje, da se zunaj naužije svežega zraka, pa nejevoljen pasira Vičavsko pot, ker zastrupljajo zrak nedefinirani duhovi, ki prihajajo iz latrine tik pota. Radi malomarnosti prizadetih faktorjev, se vsled pohajanja vojakov k Dravi, občutno kvarijo posestva sosedov. Poslopje je postavila mestna občina, vrtove in skrb za ta objekt i m a pa okrajno glavarstvo.

Iz torbe radovedneža. Kakor je „Nova Pravda" pred časom poročala, sta si ustanovila dr. Gosak - Teihner tovarno v poslopju bivšega kopališča. Za vse prostore, ki sta jih okupirala za svojo tovarno, plačata reci in beri 600 kron. Moža sta rabila pa ne samo lokale, tudi transmisijo sta uporabljala. Mesto tiči črez glavo, kaj čez glavo, dvakrat, trikrat črez glavo v dolgeh, pa oddaja bogatinom take prostore za tako bagatelo v najem! Mestno gospodarstvo! Se ne čudimo, da ima mestna uprava miljonski deficit! Tovarno so oblasti zaprle, ker je g. dr. Gosak pozabil prositi koncesije za svoje podjetje.

Mestno upravo v Ptuju vprašamo, kaj dela tisti stroj, ki leži razbit v šupi pri sejmišču. Videlo se je že opetovano, da so se otroci igrali z deli razbitega stroja? Koliko je neki veljal občino?

Uljudno vprašamo mestni sosvet ptujski, ali je res, da misli vojno ministrstvo zopet zaseči bivšo veliko vojašnico, v kateri je sedaj nastanjenih do 30 strank? Vprašamo, kaj je mestni sosvet ukrenil in v katerem štadiju se nahajajo pogajanja?

Ptujski list je začel zopet zabavljati črez našo krajevno organizacijo, češ, da smo zbrali tudi tukaj samo nezadovoljneže v naše vrste. To frazo ptujskega lista smo slišali že neštetokrat, tudi od strani ljubljanskih listov, in ni nič novega, ter ne imponira več javnosti. Eno pa lahko povdarjamo, če bi bili vsi nezadovljneži v naših vrstah, potem ne bi imele druge stranke niti enega pristaša. — Da smo v Ptuju upravičeno vsi nezadovoljni, zlasti z mestno upravo in gospodarstvom, bode vsakomu razsodnemu človeku popolnoma razumljivo, če bode imel malo pojma o slabem gospodarstvu mestne občine, ter njenimi dosedanjimi voditelji, ki se v tem listu sami nazivajo zmožni in izkušeni možje. Voditeljem, ki vodijo občino tako, da izkazuje letno nad eden miljon deficita, ne smemo več zaupati. — Kako je prišlo do tako velikih izgub podamo javnosti samo majhen izvleček iz mestnega gospodarstva. — Občina ima lastno parno žago. Ta žaga ni obratovala, vsled malenkostnega popravila, ko je bilo največ dela od meseca junija do decembra lanskega leta, tako da je imela vsled tega občina, po izjavi strokovnjakov, nad 350.000 K zgube. Nadalje se je na isti žagi žagal les za nekatere gospode à K 50 kubičnih metrov, kljub temu, da so znašali stroški za kubični meter okoli 150 K, torej pri enem samem kubičnem metru okoli 100 K izgube. Kdo bo poravnal to zgubo? Mogoče tisti „izkušeni" možje? Pravično bi bilo, ker so zakrivili vse to, vsled lastne nezmožnosti, in lahko bi tudi, ker so postali skoro vsi miljonarji in nekateri delničarji velikih industrijskih — židovskih podjetij. Nadalje je občina kupovala drva za kurjavo. Kubični meter je stal občino à 200 K, a prodajala jih je po 180 K kubični meter. To se je samo vsled tega zgodilo, ker ima občina tako „vzorno" upravo, katere upravitelj, mesto da bi šel nadzorovat in ogledat si na licu mesta, mora po gerentovim ukazu vedno sedeti v pisarni. — Kako so ti izkušeni možje tudi socijalno pravični, nam je najboljši primer tudi ta slučaj. Mestna občina, ki ima različna polja, oddaja ista v najem svojim uslužbencem. Druga leta se je oziralo pri razdelitvi na število članov družine in potrebo istih. Letos pa so definitivno nastavljeni uradniki, njihovi „benjamini", dobili po 20 arov, delavci, ki imajo 6 do 8 članov družine od 8 do 10 arov, a eden najpotrebnejših z 4 otroci, ki slučajno ne trobi v njihov rog, pa ničesar. To je po njihovem pravično in demokratično. Zato zahtevajo od volilcev, da jih tudi sedaj volijo. Da bodo volilci imeli še malo večji pregled, ter da bodo še lakše presodili advokatsko zmožnost pri gospodarstvu, podamo v prihodnji številki še nekaj osvetlujočih primerov.

Št. Pavel pri Preboldu. Tudi pri nas so občinske volitve prišle na dnevni red. Udeleži se jih tudi naša NSS, ki je postavila svojo kandidatno listo. — Kljub temu, da je rdeča internacijonalna stranka delala s polno paro, da bi preprečila sestavo naše kandidatne liste je imela naša stranka t. j. NSS odveč kandidatov na razpolago. Socijaldemokrati skoraj vsaki teden bobnajo in prirejajo shode in tozadevne konference so vsaki opoldan na dnevnem redu, vse samo z namenom, da bi uničili našo stranko, pa so se pošteno zmotili. Posebno se odlikuje in trudi neki mladi dolgogopeti gospod, kteri je odvisen od državnih podpor, in ki še danes ne ve, kaj da bode iz njega; je sicer še popolnoma gol ne ve še ali bo ptič ali miš. Temu fantku bi svetovali, da bi se rajši za svoje predmete bolj zanimal. Kolkor nam je znano, mu prihaja pri vsakem izpitu slabo, da mora njegova mati iskati zdravila po Laškovi vasi, če ravno je med. zdravnik v Št. Pavlu. Glede delavskih vprašanj fantku povemo, da jih bodemo lahko sami reševali in čisto nič ni potrebno, da si beli glavo. Dokler so bile plače nizke, da ni bilo mogoče živeti ne umreti, se ni prikazal nobeden socijaldemokrat na dan, ne iz Celja, še manj pa iz Ljubljane, da bi zboljšal gmotno stanje. Sedaj pa, ko so se razmere nekoliko zboljšale lezejo rdeči vod. na solnce, ker skoraj gotovo so od kapitalističnega podjetja podkupljeni, da bi zasejali ljulko med pšenico, ter s tem napravili razdor med delavci, da bi nastale zopet tiste suženj-

ske razmere, da bi se delavcu odtegovala plača in ga brezposelno metalo na cesto. Lep zgled nam daje polzelska tovarna, v kateri imajo v rokah organizacijo socijal-demokrati. Vsi tisti, ki so v njih rog tulili, so danes na cesti in obžalujejo, da so jih sploh kedaj poslušali, da morajo to nepremišljenost tako drago plačevati. Kakor se sliši so naprosili NSZ, da bi ona posredovala. Vsa njih modrost je šla po vodi in danes, ko je treba pomagati iz bede, jih nihče ne pogleda. Voditelji teh rdečkarjev delajo le toliko časa, da pridobijo sebi lepo premoženje, potem pa pustijo delavce na cedilu. Tako je tudi Tonček pred kratkim napravil nekaj takega. Ti gospodje obljubujejo zlate gore, pa še piškavega oreha za delavca ne dosežejo. — Zatorej dragi tovariši in tovarišice mi vam polagamo na srce, združimo se še bolj tesno in zavrnimo vsak pritisk te nesramno grde rdeče zapeljivosti, ter pojdimo na dan volitve nevstrašeni vsi zavedni volit NSS. Pomagajmo si sami, drug nam nihče ne bo pomagal.

Št. Jurij ob južni železnici. Na občnem zboru krajevne organizacije, ki se je vršil 3. aprila 1921, je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik Josip Cretnik; odborniki: Franjo Tofant, Franjo Florjan, Franjo Kropivšek in Ivan Zupanc.

Pozor tovariši.

1. maja se vrši v gledališču slavnostna predstava. Vstopnice s polovično ceno se dobijo v Tajništvu NSS Narodni dom 1. nadstr.

Socijalno in gospodarsko gibanje.

Ljubljana, 14. aprila 1921.

Zadnjič smo poročali o velikem delavskem gibanju na Angleškem, ker pa je to gibanje velike važnosti za vse delavstvo je potrebno, da povemo zakaj se je započelo to veljkansko delavsko gibanje na Angleškem.

Kakor je znano, je rastla med vojno iz različnih vzrokov draginja od leta do leta. Rastoči draginji so se morale prilagoditi tudi delavske plače in mezde. Tako so narastle s časom vojnih in po vojnih let plače in mezde na precejšno višino, ki pa kljub temu niso zadostovale vedno dražjim življenskim potrebščinam delavnega ljudstva. Kljub temu, da so bile plače in mezde precej velike, kljub temu niso zadostovale, da bi moglo živeti delavno ljudstvo isto življenje kakor pred vojno. Vojna je pač prinesla nezdravo gospodarstvo.

Podjetja, ketera so proizvajala neobhodno potrebne produkte, so za te produkte lahko zahtevale vsako ceno. Konkurenca, katera je po današnjem narodnogospodarskem sistemu edino sredstvo, da regulira cene in jih drži v višini prave menjalne vrednosti, ta konkurenca je bila zgolj skrajno slabe produkcije najpotrebnejših gospodarskih dobrin v medvojnem in povojnem času, skoraj popolnoma izključena.

V vojnem času se je osredočevala skoraj vsa produkcija v vojnih izdelkih. Življenske potrebščine so se producirale le toliko, kolikor je bilo na razpolago surovin, drugače pa so se jemale iz predvojnih zalog. Ker torej ni bilo ponudbe, ki bi tiščala na trg in tako napravila potrebno konkurenco, se je prodajalo blago iz predvojnih zalog in ono pičle produkcije po cenah, ki so jih producenti zahtevali.

Umevno je, da sta producirali pred vojno največ Anglija in Amerika. Med vojno so bile preurejene angleške in ameriške tovarne, kakor tovarne vseh drugih držav, v vojne svrhe. Omenjeni dve državi sta pa bili tudi edini na katera ozemlja ni stopila med celo vojno sovražna noga, torej so ostali vsi obrati nepokvarjeni in delazmožni. Po vojni so preuredili Amerikanci in Angleži svoje obrate zopet za mirne čase ter so začeli producirati za razne človeške potrebščine. Svet pa je postal med tem časom popolnoma drugi. Evropske države, ki so bile prej najboljši odjemalci angleških in amerikanskih produktov so popolnoma obubožale in postale nezmožne kupovati izdelke Angležev in Amerikancev. Uboštvu se je pridružilo še skrajno slabo valutno razmerje napram angleškemu in amerikanskemu denarju.

Tako stanje pa ne more biti trajno, kajti danes je svetovno gospodarstvo tako vezano, da je ena država odvisna od druge. Gospodarski položaj se je torej tako poostril, da mora priti do izbruha. Kako se bode to izravnanje vršilo, to bode pokazal prihodnji čas. Pojde li mirno, pridejo li potresi, ki bodo razburkali človeštvo, mogoče tako, kakor še nikoli.

Zaenkrat je izbruhnilo na Angleškem. Začeli so rudarji.

Med vojno je bilo strašno pomanjkanje premoga. Angleška, kot največji producent premoga je delala s premogom izborno trgovino. Najboljši odjemalci angleškega premoga so bili Francozi in Italijani. Kupovali so ga po vsaki ceni. Sedaj pa je postala stvar naenkrat druga. Po mirovni pogodbi mora Nemčija dajati Francoski ogromno množino premoga. In Francija dobiva iz Nemčije toliko premoga, da je s premogom prenasičena. Posledica tega je bila, da je odpovedala Francija dobavo angleškega premoga, posledica te odpovedi zopet je bila, da je začel Angležem premog preostajati. Ker pa je sedaj premoga skoraj povsod dovolj, ne morejo najti Angleži takoj odjemalcev. Ne samo to. Odjemalci, katere bi Angleži našli, pa čisto gotovo ne bodo plačevali za angleški premog cene, ki jih bodo zahtevali Angleži, temveč bodo morali Angleži staviti take cene, ki bodo najmanj enake onim, ki so jih odjemalci plačevali do sedaj za domači premog. To se pravi angleški premog bo moral nastopiti pot konkurence. Angleži bodo morali prodajati premog cenejši, kakor dosedaj. Cenejšemu premogu, pa bi morale slediti znižane mezde.

In posestniki angleških premogokopov so hoteli rudarjem v resnici znižati mezde in plače. In radi tega je izbrubnila velika angleška rudarska stavka.

To vprašanje je principijelne važnosti in ni navadno mezdno vprašanje, radi tega vidimo, da so se pridružili rudarskemu gibanju delavci vseh strok.

Iz tega angleškega, navidezno mezdnega gibanja pa zna postati veliko in usodepolno socijalno gibanje. Iz raznih virov vemo, da je angleško delavstvo na vrhuncu strokovne, gospodarske in organizatorične izobrazbe. Angleško delavstvo bi bilo vstanu prevzeti produkcijo v svoje roke in jo nemoteno voditi naprej. In nedvomno bo hotelo napraviti angleško delavstvo močen sunek v tej smeri. Ravno radi tega postaja to sedanje gibanje tako važno, vredno, da se zanimamo za potek tega gibanja. To gibanje je v stanu spraviti buržuazijo in njen narodno gospodarski sistem v take škripce, da bode le težko najti izhoda.

London, 14. aprila 1921.

Delavsko gibanje se je zelo poostrilo. Pogajanja delavcev z vlado in lastniki rudokopov so se razbila. Sledila bode splošna stavka vsega delavstva. Železničarji, transportni delavci in mornarji so sklenili, da se pridružijo stavki v petek dne 15. t. m. ob 10. uri ponoči.

Shod v Hočah pri Mariboru. V Hočah pri Mariboru je veliko podjetje za impregniranje železniških pragov, menda edino večje podjetje te vrste v Jugoslaviji. Tvrdka se imenuje Ridgers in seveda ima, kakor je že v naši državi običajno, tudi ta tvrdka svoj sedež na Dunaju. Podjetje vodi ravnatelj Schieber, ki je morda dober strokovnjak, njma pa prav nobenega čuta do delavstva, katero ima za težko in odgovorno delo skrajno nizke plače. Delavstvo je bilo organizirano pri socijalnih demokratih, kateri pa niso prav ničesar storili za to ubogo delavsko paro, nasprotno se je znani mariborski nemškutarski strokovni tajnik Welisch celo izgovarjal, da proti Nemcu Schieberju socijalni demokrati ne smejo nastopati. Vsled tega je delavstvo dalo slovo socijalno demokratični organizaciji in prestopilo celokupno k Narodno - socijalni Zvezi. Vodstvo NSZ je sklicalo dne 8. t. m. shod v Hočah, ki so se ga udeležili vsi delavci tovarne. Na shodu je poročal predsednik NSZ tov. R. Juvan, ki je v daljšem govoru pojasnil pomen strokovne organizacije, bičal skrajno slabe razmere, ki vladajo v tem podjetju in končno razkrinkal pogubonosno delo internacijonale. Delavtvo je z zanimanjem sledilo njegovim izvajanjem, na kar so posamezniki prav drastično očrtali skrb socijalno demokratičnih voditeljev do delavstva. Tov. Juvan je takoj zaslišal delavstvo o njih zahtevah in na podlagi teh zaslišanj je NSS že vložila na vodstvo tovarne posebno spomenico, v kateri zahteva izdatno povišanje plač in nabavni prispevek.

Takoj po shodu se je vršil ustanovni občni zbor NSZ za Hoče, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Medved Jurij, podpredsednik Bregan Ludovik, tajnik Ajdič Iv. blagajnik Pomer Ivan in odbornika: Tement Jurij in Ahej Martin, namestnika: Holc Anton in Žunko - Alojzij, preglednika računov Friedl Avgust in Kobale Franc.

Tudi na strokovnem polju napredujemo, kar je dokaz, da narodno - socijalistična misel prodira vsepovsod.

Lahi so se zopet pričeli seliti. V januarju, februarju in marcu mesecu t. l. se je iz Italije izselilo 81.044 ljudi. Od teh je 71.000 duš odpotovalo v prekooceanske kraje, 10.044 pa jih je šlo v srednjeevropske države.

Prva popolna zmaga.

Zmaga NSS v Kočevju.

Za občinske volitve v Kočevju je vložila kandidatno listo samo NSS. Druge stranke kandidatnih list niso mogle šestaviti, ker nimajo dovolj pristašev. S tem je lista NSS izvoljena brez volitve.

Tovariš, si li dobil „Novi Pravdi" vsaj enega naročnika, ako ne, potrudi se. Vedi, da je „Nova Pravda" edini list, ki zastopa interese slovenskega delavnega ljudstva.

Izdaja konzorcij „Nove Pravde".
Odgovorni urednik: H. Sever.
Tiska Zvezna tiskarna v Ljubljani.

Izgubil je spodaj podpisani svojo večkrat obdarovano papigo sive in rudeče barve. — Oglaša se na ime „Lora" in kriči: „Živela kraljevina!" in poje: „Da me deklice ljubimo «bal»!" Čevlje očisti samo „ERDAL!" Papigo je :-: oddati proti veliki nagradi ožaloščenemu Debeljakoviču. :-:

Franc Brumat
Ljubljana
6—11
Osakovstvo manufakturo
Mestni trg
štev. 25, I. n.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepleskano hišo, naj se obrne edino le na domačo tvrdko
Tone Malgaj
13—13 pleskar in ličar
Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 6.

Pnevmatike
za avto in kolesa v vseh demizijah, gumijeve predmete, vsakovrstne žice za električno napeljavo, elektrotehnični material in vsakovrstne potrebščine priporoča po najnižjih cenah 11—14

M. KUŠTRIN
Ljubljana
Dunajska cesta št. 20
Telefon štev. 470.
Podružnica: Maribor
Jurčičeva ulica št. 9.

Somišljeniki! Prispevajte za tiskovni sklad!

Kapital: 20,000.000 kron.
Rezerve okrog 6,000.000 K.
Slovenska eskomptna banka
LJUBLJANA
Šelenburgova ul. 1.
Interesna skupnost s „Hrvatsko eskomptno banko" in „Srbsko banko" v Zagrebu.
Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje,
Denarne vloge - Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut - Eskompt menic, terjatev, faktur - Akreditivi - Borza. 20—5